

DOI: 10.26565/2075-1893-2023-38-02
УДК 372.891:659.3

Сергій Куліш*

д. пед. н., професор кафедри фізичної географії та картографії
e-mail: hr_service@karazin.ua; ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6222-7222>

Світлана Майстро*

студентка кафедри фізичної географії та картографії,
e-mail: svetlanamajstro@gmail.com; ID ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1554-2289>

* Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

Уроки географії і мас-медіа: точки дотику в освіті (на прикладі тревел-шоу)

Мета статті полягає у висвітленні можливостей використання на уроках географії у 6-11 класах популярно-розважальних медіа, зокрема тревел-шоу як одного з елементів інноваційних технологій.

Основний матеріал. Розглянуто сутність і методичні засади використання тревел-шоу, зокрема їх пізнавальних фрагментів, на уроках географії у закладах загальної середньої освіти. Висвітлено практичні рекомендації використання цього типу продукції мас-медіа на уроках географії з урахуванням трьох рівнів формування навичок медіа-освіченості учнів і вчителя – користувача, аналітика, творця.

Останніми роками українська школа зазнає суттєвих змін, пов'язаних з невизначеністю умов реалізації освітньої діяльності, дистанційними особливостями навчання, можливістю впровадження інноваційних технологій навчання. Вважаємо останні тими передумовами, які сприяють підвищенню ефективності у навчанні, особливо на уроках географії. Чільне місце серед них посідають медіатехнології, зокрема продукція мас-медіа, залучення яких у скарбничку вчителя спрямовує освітній процес на формування освіченої творчої особистості, відповідно до стандарту освіти. Тревел-шоу допомагають сформувати уявлення учнів про природу, економіку, населення певної території, але це потребує певної підготовки від учителів. На кафедрі фізичної географії та картографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна розроблений банк даних фрагментів тревел-шоу різного змісту і територіального охоплення, рекомендації для вчителів географії щодо їх використання в освітньому процесі відповідно до тем програми, практичні інструкції для опанування навичок медіа-освіченості на творчому рівні.

Висновки і подальші дослідження. Використання популярно-розважальних медіа, зокрема тревел-шоу на уроках географії, дозволяє стимулювати розвиток учня і збагачувати його життєвий досвід, а вчитель географії отримує сучасний засіб навчання відповідно до інформаційної доби розвитку суспільства. Крос-жанрові тревел-шоу є найбільш доступними для цього. Використання фрагментів тревел-шоу дозволяє формувати медіа-освіченість учнів і вчителя від рівнів користувача і аналітика до рівня творця. Надані рекомендації дидактичного, методичного, практичного характеру допоможуть у цьому. Подальше вивчення можливостей використання на уроках географії продукції мас-медіа як тревел-шоу вважаємо перспективним у силу її багатогранності і неоцінених можливостей виховання з подальшим переходом до залучення віртуальних подорожей та екскурсій.

Ключові слова: *інтерактивні методи, середня освіта, продукція мас-медіа, віртуальні подорожі, медіа-грамотність.*

Як цитувати: Куліш С., Майстро С. Уроки географії і мас-медіа: точки дотику в освіті (на прикладі тревел-шоу) *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2023. Вип. 38. С. 17–23. <https://doi.org/10.26565/2075-1893-2023-38-02>

In cites: Kulish, S., Maistro, S. (2023) Geography and mass media lessons: touch points in education (case of a travel show) *The problems of continuous geographical education and cartography*, (38), 17–23. <https://doi.org/10.26565/2075-1893-2023-38-02> (in Ukrainian)

Вступ. Сучасний урок географії, незалежно від формату його проведення, має стимулювати розвиток учня, сприяти підвищенню його мотивації до опанування знань і навичок, збагачувати життєвий досвід і психоемоційний стан. Одним із принципів побудови освітнього процесу при цьому виступає інноваційність, охоплюючи нові методи і методики, цікаві практики, сучасні технології, готовність вчитися самого вчителя і заохочувати до цього учнів. Дистанційний формат навчання розширив значно можливості впровадження інноваційного принципу в освітній процес, дозволив відійти від наявного матеріально-технічного забезпечення закладів освіти, сприяв пришвидшеному переходу на якісно новий рівень проведення уроків. Однією з таких нових можливостей виявилася технологія інтерактивного навчання з використанням популярних і професійних медіа-ресурсів, зокрема фрагментів телевізійних програм, шоу пізнавального і дозвільного спрямування, поєднуючи, таким чином, географічну освіту і телевізійне просвітництво.

Висвітлення у мас-медіа географічної культури суспільства стало у XXI столітті популярною практикою. Особливо часто у сюжети попадають аспекти екологічних проблем людства, збереження природи [2], але й інші тематики не залишаються осторонь. У результаті вітчизняні мас-засоби володіють потужним апаратом якісно і професійно створених відеосюжетів географічної тематики, а вчителі географії мають змогу формувати свою відеоскарбничку для використання під час уроку з певної теми. Основною умовою для цього є готовність учителя географії до використання продукції мас-медіа на уроках, під якою розуміємо інтегративний потенціал вчителя географії, який включає фахову майстерність, мотивацію до навчання і впровадження інноваційних методик, методичну і психологічну підготовленість, технологічні знання і уміння роботи з відеосюжетами, здатність до творчої діяльності створення власної медіабібліотеки.

Вихідні передумови. Уміння вчителя створювати медіаконтент є беззаперечною рисою сучасного портрету педагога внаслідок роботи з новітнім поколінням дітей, для яких сприйняття аудіовізуальної інформації є скоріш атрибутом, ніж отриманою навичкою [1]. Сформовані навички медіаграмотності вчителя географії на сучасному уроці є не просто перевагою, а виступають дієвим засобом створення якісно нового освітнього середовища.

Питання використання продуктів мас-медіа в освітньому процесі піднімається у наукових публікаціях із року в рік і розкривається можливостями використання на уроках іноземної мови, історії, біології, інформатики. Основна увага при цьому в наукових і методичних публікаціях приділяється безпосередньо питанням самої медіаграмотності, зокрема на уроках географії [6]. Слід зазначити, що дослідники недооцінюють освітній потенціал віде-

оконтенту як при формуванні самої медіаграмотності, так і при формуванні ключових фахових компетентностей [6]. Відсутні конкретні механізми використання аудіовізуального контенту у поєднанні з інтерактивними і проєктними методами навчання на уроках географії.

Мета статті полягає у визначенні освітнього потенціалу і можливостей використання на уроках географії у 6-11 класах популярно-розважальних медіа, зокрема тревел-шоу та віртуальних подорожей як одного з елементів інноваційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Безперервні потоки інформації є характерною ознакою сучасного світу, визначаючи формування масової свідомості, поглядів на стиль життя, розуміння процесів глобалізації. Інформаційна доба і розвиток сучасного медіасередовища провадження освітнього процесу змінили як методи подачі інформації, так і сам спосіб сприйняття інформації, вплинули на зміст і обсяг методів навчання, методичку навчання, можливості активного використання медіавізуальної інформації, формування інформаційно-комунікаційної компетентності. Це закликає змінити і подачу інформації під час уроків у закладах загальної середньої освіти. На уроках географії такі зміни стають можливими шляхом використання продукції мас-медіа, зокрема фрагментів тревел-шоу.

Під продукцією мас-медіа, що придатна для використання на уроках географії, ми розуміємо будь-яку інформацію, яка відображає реально існуючі географічні особливості природи, населення, економіки країн та території, що створена і поширена засобами масової комунікації у вигляді текстів, фотосюжетів, відеоматеріалів. Це все доцільно використовувати на уроках, зокрема географії, заохочуючи учнів до вивчення нового матеріалу за розважальним контентом, включно з телевізійними тревел-шоу, що сприяє збільшенню чисельності учнів, що обирають свідоме навчання.

У сучасному інформаційному просторі продукція мас-медіа виконує кілька функцій: інформаційну, розважальну, регулюючу, мобілізаційну, культурологічну [4]. Саме інформаційна функція як огляд інформації про навколишнє середовище та культурологічна функція як огляд інформації про спадкоємність культур та культурну спадщину є тими важелями, які уможливають інформаційно та емоційно збагатити урок географії, створюючи якісно і технологічно нове освітнє середовище. Таким чином, уроки географії з використанням продукції мас-медіа формують у учнів фахову світоглядну компетентність та виступають водночас основою безпосередньо для медіа-освіти.

Одним із продуктів мас-медіа є тревел-шоу – певний вид медіапродукції, зорієнтований на використання принципів туризму, подорожування, відпочинку. Як правило, продукти мас-медіа тревел-жанру зорієнтовані на широке коло глядачів [3], тому

за етично-моральними засадами цілком є придатними для залучення в освітній процес. Незважаючи на переважно розважальний формат, вони містять достатньо багато пізнавальних моментів, що визначає їх придатність до використання безпосередньо під час освітньої діяльності. Серед основних тематичних аспектів – природа, культура, гастрономічні делікатеси, етнографічні особливості.

Серед форматів тревел-програм, які доцільно використати на уроках географії, за спрямуванням слід виділити споживчо-прагматичні (з практичними порадами подорожувальникам), просвітницькі (документальні) і розважальні, при явному переважанні останніх як за кількістю, так і за широтою географічного охоплення. Результати дослідження показали, що саме програми розважального характеру мають найбільш широкий спектр цільової аудиторії, і тому саме такому формату спілкування з глядачем віддається перевага у сучасному медіасвіті. Серед української мас-медіа продукції якісні навчальні і просвітницькі тревел-програми природничого і суспільно-географічного змісту відсутні. Визначальною рисою тревел-контенту останніх років є їх кросжанровість [5], коли на пізнавальну основу додають документальних зйомок, значно посилюючи розважальними елементами, які найчастіше характеризуються драйвом, екзотикою та екстримом.

Серед форматів тревел-програм за тематикою рекомендуємо звернути увагу на ті, де яскраво відображений географічний аспект. Розглядаючи тревел-шоу, наявні на інформаційному ринку, зазначимо, що переважають суспільні аспекти інформації над природничими.

Відповідно до ступеня можливості впровадження в освітній процес виділяємо суто навчальні і для широкого загалу. Суто навчальний медіаконтент з'явився у вільному доступі протягом 2020-2023 років, що пов'язано було зі стрімким переходом на дистанційний формат навчання. Серед найбільш відомих проєктів – Всеукраїнська школа онлайн, Нова школа, Цікава наука тощо. Але при розробці відеоуроків з географії не було використано принцип тревел-шоу, від чого вони значно втратили, особливо це стосується уроків для 7 класу. У статті надалі ми розглядаємо можливості використання на уроках географії тревел-контенту, створеного для широкого загалу.

Використання фрагментів тревел-шоу на уроках географії дозволяє формувати і вдосконалювати медіа-комунікативну компетентність як учителя, так і учнів від рівня користувача (пошук, демонстрація, перегляд тревел-шоу) і аналітика (інтерпретація географічних чинників за окремими подіями) до творця власного відеоконтенту. Так, базову медіаосвіченість на рівні користувача для вчителя будуть визначати такі можливості, як пошук в Інтернеті оприлюднених тревел-шоу, демонстрація

на уроці фрагментів знайдених програм, надання відповідних лінків учням для перегляду. Слід зазначити, що пошук в Інтернеті не обмежується суто пошуком відомих тревел-шоу на сайтах офіційних виробників розважально-інформаційного контенту, як 1+1, ТЕТ, Discovery, National Geographic тощо. Різноманітна варіативність платформ, на яких блогери активно демонструють свої подорожі, є значно ширшою, охоплюючи TikTok, Instagram, Facebook, YouTube тощо. З одного боку – це можливість підібрати вчителю саме той матеріал, який найкраще відповідає темі уроку. З іншого боку, це вимагає величезної кількості витраченого часу, особливо коли сам учитель не є фанатом тревел-шоу та інших аналогічних продуктів блогерів. Наші рекомендації на цьому етапі зводяться до використання фрагментів інформаційно-розважальних тревел-шоу, що оприлюднені на офіційних сайтах або YouTube-каналі телевізійних компаній (рис.1).

На кафедрі фізичної географії та картографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на допомогу вчителям географії створений банк даних визначених фрагментів тревел-шоу відповідно до розділів програми з географії 7-11 класів (рис.2).

У подальшому, активніше впроваджуючи цей елемент, вчителю доцільно певний час слідкувати за постами географічної тематики і відзначати для себе роботи тих блогерів, які публікують найбільш якісний контент. З часом здійснюється пошук цікавих тревел-фрагментів вже з обмеженого інформаційного простору. Такий підхід до підготовчого етапу дозволяє значно скоротити дефіцит часу, необхідного на пошук і відбір фрагментів тревел-контенту певної тематики.

Але обмеження простим рівнем користувача на сьогодні є вкрай небажаним з урахуванням того, що діти і молодь вже не тільки навчаються у сучасному інформаційному просторі мас-медіа, а це вже є вагомою частиною їх соціального життя. Учні давно вийшли за рівень простого користувача і багато з них самостійно створюють власні медіа-продукти. Щоб знівелювати цю різницю у рівнях опанування мас-медіа-навичок, на уроках географії слід формувати у учнів навички аналітика. Жоден урок географії не має обмежуватися простим переглядом фрагментів тревел-шоу. У такому разі учні будуть відноситися до цього як до розважального елемента уроку. Перегляд тревел-шоу має завершуватися обговоренням і формуванням аналітичних здібностей учнів. Для учнів 6-7 класів запитання формулюються учителем переважно за тими аспектами, які побачили на відеофрагменті, і обов'язково супроводжуються розповіддю вчителя. Для учнів 8-9 класів доцільно передбачати запитання аналітичного змісту. Таким чином, отримавши інформацію з тревел-шоу, наприклад, про певний регіон України, учень має відокремити певні порції

Рис.1. Рекомендовані для використання на уроках географії тревел-шоу з пізнавальними моментами

інформації відповідно до оприлюдненого заздалегідь плану характеристики території, структурувати ці дані, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки між окремими природними особливостями території. Рівень сформованості аналітичних здібностей учителя, уміння ним сформулювати запитання і підвести до висновків при цьому буде відігравати виключне значення. Учні 10-11 класів вже можуть цілком впоратися із запитаннями проблемного характеру, а учитель залучати при цьому технологію перевернутого класу, що підвищить ефективність уроку. Крім того, учні цього віку здатні відрізнити реальну інформацію від спотвореної, що теж можна використати при постановці проблемних запитань і допомогти уникнути таким чином можливих суперечностей у учнів між розвитком науки і власним світоглядом, сформованим за безмежним медіа-контентом. Формування аналітичних навичок продовжується, розширюючи можливостями рольових ігор – сценарист, блогер, оператор тощо. Найвищим проявом може стати створення тревел-шоу своєю місцевістю самими учнями.

Творчий рівень медіаграмотності учителя буде полягати у можливості створити власну методичну скарбничку нарізаних фрагментів різноманітних продуктів тревел-контенту, а не тільки загальновідомих тревел-шоу. На допомогу вчителю, який має бажання опанувати медіакомпетентність на творчо-

му рівні, наявний вибір безлічі програм (відкритих і комерційних) для створення якісного відеоконтенту – Lightworks, Shotcut, iMovie, HitFilm Express, VSDC Free Video Editor, DaVinci Resolve, VideoPad, Openshot. Технічними засобами для цього виступають комп'ютер, ноутбук і навіть звичайний смартфон, що робить доступним цей процес для кожного учителя. Але для роботи на смартфоні рекомендуємо використовувати такі програми, як Adobe Premiere, Facetune Video, FilmoraGo, KineMaster, Mojo, Motion Ninja, PowerDirector, Splice. Найпростішим рішенням для медіаторця-новачка є функція «запис екрану», доступна майже на кожному мобільному пристрої або спеціальні застосунки з аналогічною функцією – Super Screen Recorder, XRecorder, DU Recorder, AZ Screen. Створене (змонтоване) власноруч аудіовізуальне доповнення уроку гарантує вчителю повну відповідність запланованим результатам навчання, темі, меті уроку, урахування особливостей певного шкільного віку і навіть окремого конкретного учнівського колективу. Слід зазначити ще дві позитивні риси самостійного нарізання фрагментів тревел-шоу, потрібних під певний урок, і збереження їх на власному пристрої. По-перше, учитель отримує готові кількахвилинні матеріали на кілька років уперед, уникаючи при цьому необхідності пам'ятати хронометраж і зміст усіх тревел-шоу, з якими він працював на етапі підбору інформації. По-друге, ме-

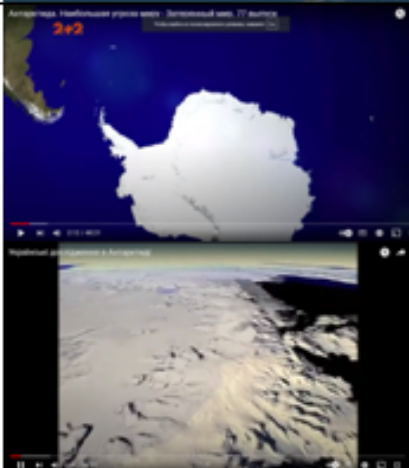

<p>Розділ ПІВДЕННА АМЕРИКА 7, 10 клас</p>	<p>Тревел-програма «Світ Навиворіт»</p>	<p>10 сезон 25 випуск (1:00-6:16) https://www.youtube.com/watch?v=J-wNQGxXGJw 10 сезон 13 випуск (0:22-2:36) https://www.youtube.com/watch?v=2QCqe5gUpFo 10 сезон 1 випуск 0:37-2:00, 21:00-24:40 https://www.youtube.com/watch?v=A2CUWiSwssE&list=PL4YcmB6dUia8HZTbeQbZQdmGsB06VdvSu 10 сезон 11 випуск (0:55-5:00) https://www.youtube.com/watch?v=ct5li5hUTJY&list=PL4YcmB6dUia8HZTbeQbZQdmGsB06VdvSu&index=11 10 сезон 35 випуск (0:06-2:00) https://www.youtube.com/watch?v=ORGVenwTQH8&list=PL4YcmB6dUia8HZTbeQbZQdmGsB06VdvSu&index=35</p>	
<p>АВСТРАЛІЯ 7,10 клас</p>	<p>«Загублений світ» «Австралія цікаві факти»</p>	<p>3 сезон. 13 випуск 18:00-23:19 https://www.youtube.com/watch?v=VQPIKIXW1_c https://www.youtube.com/watch?v=WVD0tKEs15g</p>	
			
<p>АНТАРКТИДА 7,10 клас</p>	<p>«Загублений світ» Українські дослідження в Антарктиді «Luckyfilm Studio»</p>	<p>77 випуск (0:17-3:15) https://www.youtube.com/watch?v=i_EtVKr04Cg (0:06-3:02) https://www.youtube.com/watch?v=QM4sbQw2PIE</p>	
<p>ПІВНІЧНА АМЕРИКА 7,10 клас</p>	<p>Північна Америка цікаві факти Тревел-програма «Світ Навиворіт»</p>	<p>https://www.youtube.com/watch?v=B_iQOR.ILVII Сезон 6, випуск 6 (26:00-30:30) https://www.youtube.com/watch?v=gX2-TzGPXoI</p>	

Рис.2. Частина банку даних фрагментів тревел-шоу, рекомендованих до використання під час уроків географії у 7-11 класах

діаконтент є зараз дуже мінливим і може зникати з певного сайту через певний проміжок часу. Маючи свої нарізки, учитель убезпечує себе від зникнення матеріалу, на який він розраховував. Звичайно, під час активного використання нарізаних фрагментів постає питання авторського права. Для уникнення правових конфліктів достатньо зазначити про авторство під час розповіді і не ставити на власних змонтованих відео значок авторського права.

Таким чином, використовуючи на уроках географії фрагменти розважальних тревел-шоу, нарізаних або змонтованих у власні засоби навчання, учитель має змогу збагатити урок, показати учням багатогранність реального світу, умотивувати їх до навчання у цілому та зокрема до навчання шляхом подорожування, сприяти формуванню загально-розвиненої особистості.

Висновки і перспективи подальших пошуків. Використання популярно-розважальних ме-

діа, зокрема тревел-шоу, на уроках географії дозволяє стимулювати розвиток учня і збагачувати його життєвий досвід, а учитель географії отримує сучасний засіб навчання відповідно до інформаційної доби розвитку суспільства. Кросжанрові тревел-шоу є найбільш доступними для цього. Використання фрагментів тревел-шоу дозволяє формувати медіаосвіченість учнів і учителя від рівнів користувача і аналітика до рівня творця. Надані рекомендації дидактичного, методичного, практичного характеру допоможуть у цьому. Подальше вивчення можливостей використання на уроках географії продукції мас-медіа як тревел-шоу вважаємо перспективним у силу її багатогранності і неоцінених можливостей виховання з подальшим переходом до залучення віртуальних подорожей та екскурсій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вембер В.П., Бучинська Д.Л. Сучасні типи навчального відео та особливості їх використання у навчальному процесі. *Освітологічний дискурс*. 2016. № 1 (13). С. 19–29.
2. Кузнецова О.Д. Телевізійна екологічна просвіта тревел-шоу «Орел і решка. Чудо світу» 2020 р. – першого півріччя 2021 р. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2021. № 4. С. 32–39. doi: 10.32840/cru2219-8741/2021.4(48).5.
3. Печеранський І., Катренко В. Характеристика жанрів тревел-журналістики. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Сер.: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*. 2019. № 2 (1). С. 33–41. doi: 10.31866/2617-2674.2.1.2019.170861.
4. Янкович О. Медіаосвіта в загальноосвітній школі : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. 160 с.
5. Веремчук Т. Тревел-шоу: на краю світу, на межі жанрів. *Детектор медіа*. 2011 [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://detector.media/production/article/63200/2011-05-30-trevel-shou-na-kraju-svitu-na-mezhi-zhanriv/>.
6. Філончук З. Медіаграмотність на заняттях з географії : навчальне видання / за ред. Волошенюк О., Іванова В. Київ : АУП, ЦВП, 2020. 73 с. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: https://filter.mkp.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/mediagramotnist_geography_2020_fin.pdf.

Стаття надійшла до редакції 31.07.2023

Стаття рекомендована до друку 04.10.2023

Kulish Serhiy – Doctor of Science (Pedagogy), Associate Professor, Department of Physical Geography and Cartography, Faculty of Geology, Geography, Recreation and Tourism, V.N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: hr_service@karazin.ua, ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6222-7222>

Maistro Svitlana – student, Department of Physical Geography and Cartography, Faculty of Geology, Geography, Recreation and Tourism, V.N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: svetlanamajstro@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1554-2289>

GEOGRAPHY AND MASS MEDIA LESSONS: TOUCH POINTS IN EDUCATION (CASE OF A TRAVEL SHOW)

The purpose of this article is to highlight the possibilities of using popular entertainment media in geography lessons in 6-11 grades, in particular, travel shows as one of the elements of innovative technologies.

The main material. The authors consider the essence and methodological principles of using travel shows, in particular, their cognitive fragments, in geography lessons in general secondary education institutions. The article highlights practical recommendations for the use of this type of mass media products in geography lessons, focusing attention on three levels of media literacy skills formation in students and teachers - a user, an analyst, a creator.

In recent years, the Ukrainian school has undergone significant changes related to the uncertainty conditions for the implementation of educational activities, distance- learning features, and the possibility to implement innovative learning technologies. The latter prerequisites contribute to increasing the effectiveness of learning, especially in geography lessons.

Media technologies, in particular, mass media products take a noticeable place among them. The involvement of mass media in the teacher's treasury directs the educational process to the formation of an educated creative personality according to the standards of education. Travel shows help form in students the ideas about the nature, economy, population of a certain area. However, this requires some preparation from teachers. The Department of Physical Geography and Cartography at Kharkiv V.N.Karazin National University has developed a data bank of travel show fragments of different contents and territorial coverage, recommendations for geography teachers to use them in the educational process according to the topics of the curriculum, practical instructions for learning media literacy skills on creative level.

Conclusions and further research. The use of popular entertainment media, in particular, travel shows in geography lessons allows us to stimulate the students' development and enrich their life experiences. The geography teacher receives a modern teaching tool according to the information age of the society development. Cross-genre travel shows are the most available for this. The use of fragments of the travel show allows us to form the media literacy of students and teachers from the user and analyst levels to the level of creator. The provided recommendations of a didactic, methodical, practical nature will help in this. Further learning of the possibilities to use mass media products such as a travel show in geography lessons is promising from the point of view of its versatility and invaluable educational opportunities with a further transition to the involvement of virtual trips and excursions.

Keywords: *interactive methods, secondary education, mass media products, virtual travel, media literacy.*

REFERENCES:

1. Vember, V.P., Buchynska, D.L. (2016). Modern types of educational video and features of their use in the educational process. *Educational discourse*, 1(13), 19–29 [in Ukrainian].
2. Kuznetsova, O. D. (2021). Television environmental education of the travel show "Eagle and tail. Wonder of the world" 2020 - the first half of 2021. *State and regions. Series: Social communications*, 4, 32–39. doi: 10.32840/cpu2219-8741/2021.4(48).5 [in Ukrainian].
3. Pecheranskyi, I., & Katrenko, V. (2019). Characteristics of genres of travel journalism. *Bulletin of the Kyiv National University of Culture and Arts. Ser.: Audiovisual art and production*, 2(1), 33–41. doi: 10.31866/2617-2674.2.1.2019.170861 [in Ukrainian].
4. Yankovych, O. (2016). *Media education in a general education school: educational and methodological manual*. Ternopil: TNPU named after V. Hnatyuk [in Ukrainian].
5. Veremchuk, T. (2011). Travel show: on the edge of the world, on the border of genres. Media detector. Available at: <https://detector.media/production/article/63200/2011-05-30-trevel-shou-na-krayu-svitu-na-mezhi-zhanriv/> [in Ukrainian].
6. Filonchuk, Z., Volosheniuk, O. (ed.), Ivanova, V. (ed.). (2020). *Media literacy in geography classes: educational edition*. Kyiv: AUP, TsVP. Retrieved from https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/mediahramotnist_geography_2020_fin.pdf [in Ukrainian].

The article was received by the editors 31.07.2023

The article is recommended for printing 04.10.2023